Devrimci Demokrasi
Demokrasi Devrimle Gelecek
KARDELEN BASIM-YAYIM REKLAM GÖSTERİ ORGANİZASYON LİMİTED ŞİRKETİ
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Ferda Baş Yayın Türü: Yaygın Süreli
Yönetim Yeri: KARTAL: İstasyon Cad. Pınar İşhanı Kat:2 Daire:38 KARTAL
Tel-Fax: (0212) 238 37 96

Teknik Hazırlık: Kardelen Yayımcılık Adres: Mahmut Şevket Paşa Mah. Sivas Sok. No:2 Kat:3 Okmeydanı/İSTANBUL Tel-Fax: (0212) 238 37 96 **Baskı:** SM. Matbaacılık
Adres: Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sokak NO:10 A Blok Yenibosna Bahçelievler-İST. Tel (0212) 654 9418

BÜROLAR
İZMİR: Şehit Fethi Bey Cadde No: 13 Eski Eshot İşhanı Kat:4 Konak/İzmir Tel-Fax: : (0232) 482 01 63 • **KARTAL:** İstasyon Cad. Pınar İşhanı Kat:2 Daire:38 KARTAL Tel-Fax: (0216) 389 65 63 • **MERSİN:** Hastane Cad. 5111 Sok. Ekrem Örkün İşhanı No:71/8 Kat:3 • **MALATYA:** Dabakhane mah. Boztepe Cad. Babacan İşhanı Kat:4 No:28 Tel: (0422) 323 06 97 • **AMED:** İskender Paşa Mah. İnönü Cad. MA-GÜL İşhanı Kat:4 No:109 Dağkapı/Amed • **ATİNA:** Spiro trikoupi 21 10683 eksarxia GREECE/Yunanistan e-mail: devrimcidemokrasi_yunanistan@yahoo.com.tr •
YD TEMSİLCİLİĞİ: Kaiser-Wilhelm Str. 275 47169 Duisburg/DEUTSCHLAND e-mail: d.demokrasi@googlemail.com

Çocukları işçilerin

Çocuk İşçiler!

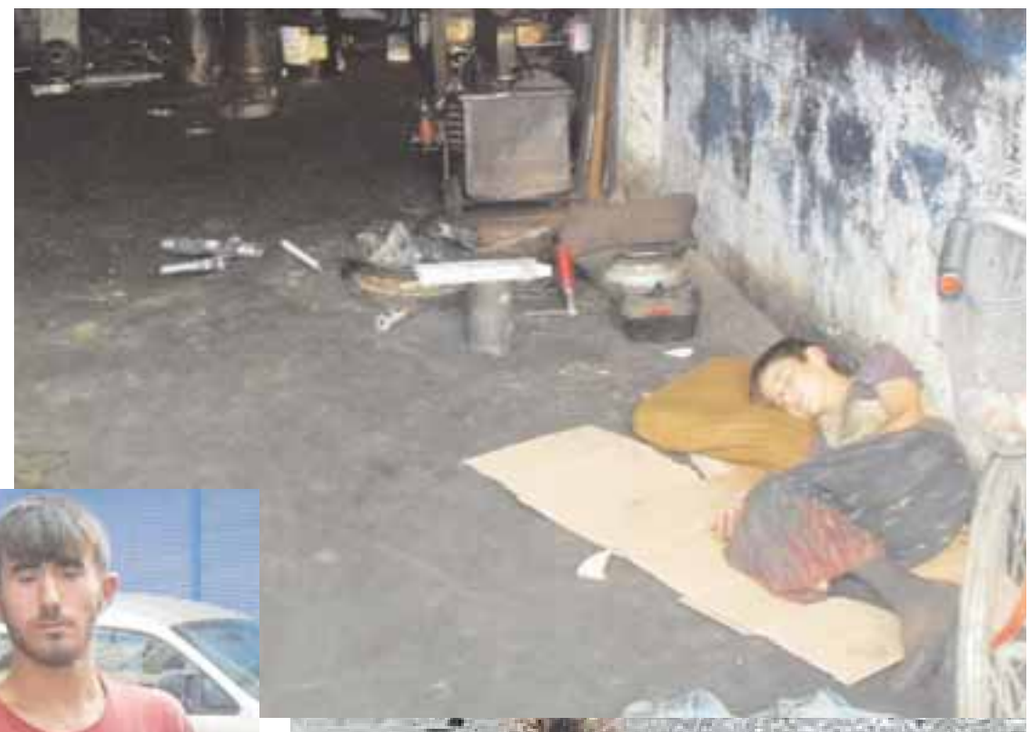

ADANA- Acımasız bir sömürü düzeninin kurulduğu, 'sanayi' adı verilen işletmelerde, ucuz kadın emeğinden sonra, ayakta durmayı öğrenen (öğretilen) çocuklar emek sömürüsünün en önemli araçlarından birisi oldu. 9 yaşından 18 yaşına kadar, ucuz ve 'görülmeyen' bir emek olarak görülen çocuk emeği, bu nedenlerden dolayı çok sık tercih edilmekte. Tamirhanelerden, tarlalara kadar her türlü işlerde çocuk işçileri görmek mümkün.

Tamirhanelerde, atölyelerde, tarlalarda çalışan, kimi zaman da sokaklarda çöp, karton toplayan, geçim derdini ufak yaşta omuzlayan çocuk işçiler her geçen gün artıyor. Anaların gözlerinden bile sakındığı, hiçbir sağlık ve sosyal güvencesi olmayan, hatta ve hatta kanunen yasak olmasına rağmen çocuk işçileri ortalama her işyerinde görebilmek mümkün. Ülkemizde genelde küçük ve orta işletmelerde çalıştırılan çocuk işçilerin yaşamı iş ve ev arasında geçerken, çocuk olmadan, 'olgunca' evine ekmek götüren bir birey olarak karşımıza çıkıyorlar.

Çocuk olmadan birey olanlar

Çalıştıkları iş yerlerinde ucuz emek gücü olarak görülen çocuk işçiler, eve katkı sunmaktan çok çoğu zaman ev geçindiren pozisyonda oluyorlar. Aldıkları düşük ücretler ve çalışma saatlerinin fazla olmasından dolayı çocuk olmadan birey olmayı öğrenen çocuklar, çalıştıkları iş yerlerinde sağlıksız ve kötü koşullarda çalışmak zorunda bırakılıyorlar. Çocukları çalışmaya iten başlıca sebeplerse; yoksulluğu yakıcı bir şekilde yaşamak, ebeveynlerin işsizliği, çarpık gelir dağılımı, ekonomik krizler, hızlı nüfus artışı, göç, plansız şehirleşme, kayıt dışı ekonomi kısacası sömürü düzeni! Şehirdeki çocuk işçilerin yarısından çoğunu zorunlu göçlerle şehir yaşamına itilen köylü ailelerin çocukları oluşturuyor. Yaşamları boyunca hep itilip kakılmış, hor görülmüş, dilleri yasaklanmış çocukların acımasız şehir hayatında ise emekleri de sömürülmekte.

Yasalara rağmen 3 milyon çocuk işçi!

Yasalara göre 14 yaşın altında ilköğretimini tamamlamamış çocukların çalıştırılması ve 14 yaş üstü, 18 yaş altı çocukların da ağır işlerde çalıştırılması iş kanununda yasaklı. İş kanunun 71. maddesinde; "Okula devam eden çocukların eğitim dönemindeki çalışma süreleri, eğitim saatleri dışında olmak üzere, en fazla günde iki saat ve haftada on saat olabilir" diyen hüküm, "Okulun kapalı olduğu dönemlerde çalışma süreleri yukarıda belirtilen süreleri aşamaz" şeklinde devam ediyor. 'Yer ve su altında çalıştırma yasağı' diye geçen iş kanununun 72. maddesinde ise: "Maden ocakları ile kablo döşemesi, kanalizasyon ve tünel inşaatı gibi yeraltında ve su altında çalışılacak işlerde 18 yaşını doldurmamış erkek çocuklar ve her yaştaki kadınların çalıştırılması yasaktır" hükmü geçiyor. İş kanunun 85. maddesinde; "16 yaşını doldurmamış genç işçiler ve çocuklar ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılamaz." diyor ve devam ediyor: "Hangi işlerin ağır ve tehlikeli işlerden sayılacağı, kadınlarla 16 yaşını doldurmuş fakat on sekiz yaşını bitirmemiş genç işçilerin hangi çeşit işlerde çalıştırılabilecekleri yönetmelikte belirlenir." ve bu hükümlere uymayanlara verilecek ceza ise çok komik miktarda; "Bu hükme aykırı davranan işveren ve işveren vekiline 500 TL. para cezası uygulanır." Gerek yasanın öngördükleri ve bu öngörüyü anlamsız kılan cezaları gerekse de pratikte söz konusu yasaların hükümsüzlüğü yasa denen şeyin ne için ve kim için konduğunu açıkça gösteriyor. Evet, her şeye karşın bir yasa ve buna uygulanan çok komik cezalar var, yalnız bu yasalar uygulamak için değil, sadece ve sadece olması gerektirdiği için var. Bugün kendi çıkartmış olduğu her türden yasalara bile uymayan devlet, işine geldiği gibi davranmaya devam ediyor. Zira bunu ülkemizde ki çalışan çocuk sayısına bakarak da anlamak mümkün. Yaklaşık olarak 3 milyon çocuğun çalıştığı ülkemizde bu yasaların nasıl işlediği görmekteyiz.

Gülen yüzlerin ardındaki acı hayat!

3 milyon çocuğun küçücük bir kısmını oluşturan Adana'da ki çalışan çocuk işçileri gözlemledik. Adana'nın birçok iş kolunun (zira alet yapımından, parçacılara, tornacısından, tamircisine) bulunduğu küçük ölçekli eski sanayi bölgesinde gözümüze, 12 yaşlarında çalışan 2 çocuk ilişiyor, yanına giderek sohbet etmek istediğimizi dile getirdiğimiz sırada dışarıdan gelen temiz giyimli biri, çocukları engellediğimizi söyleyerek konuşmamızı engellemeye çalışıyor ve çocuklarla görüşmemize engel oluyor. Çocukların gözlerindeki ışığın parlaklığına bakarak atölyeden uzaklaşıyoruz. Sanayi bölgesinde gezerken 14-15 yaşlarında, üstü başı yağ içinde elindeki demir parçası ile gözümüze bir işçi ilişiyor. Öncelikle soruyoruz elinde ki nedir diye? O da kim olduğumuzu anlamaya çalışır bir şekilde bakarak, araba motorunun bir parçası olduğunu söylüyor. Adının Ahmet olduğunu öğrendiğimiz çocuğa okuyor musun dediğimizde "nerde be abi" diyerek, 10 yaşından beri çalıştığını söylüyor. Motor yenileme işinde günlük 12 saat çalışan Ahmet, maddi sorunlardan dolayı okuyamadığını, evde kendisinden başka iki abisinin çalıştığını ifade ediyor. Ahmet, "Okuyabilseydin ne olmak isterdin" sorumuza karşılık ise, "öğretmen olmak istiyordum ama görüyorsun abi" diyor mahcup bir edayla. Henüz çocuk yaşta olan Ahmet'in, bir olgun gibi ve çaresizce yaşamdan beklentisi ise çarpıcı: "Şu koşullarda ne beklentim olabilir!"

Ucuz ve sessiz sömürü

Ahmet'in yanından ayrıldıktan hemen sonra bisikletle giden bir çocukla karşılaşıyoruz. İsminin İlker olduğunu söyleyen işçinin yaşı 13 ve okumadığını öğreniyoruz. Yüzünün güleçliğini yitirmeyen İlker; aletler yapılan bir iş yerinde günlük 10 saat çalıştığını belirtiyor. 5 aydır bu işte çalıştığını ve bundan önce ise birçok işe girip çıktığını söyleyen İlker 'ileride ne olmak istiyorsun' sorusuna karşılık, gülen gözleriyle bize bakmakla yetiniyor. Ahmet ve İlker gibi binlerce çocuk, okul forması yerine küçük yaşta işçi tulumu giyerken, ucuz ve sessiz emek haline getiriliyorlar. Çocukluklarını yaşayamadan zor koşullarda çalıştırılan, yasalarda ilköğretimin mecburi olmasına rağmen okullarına gönderilmeyeren çocuklar, ucuz ve sessiz emek sömürüsünün bir parçası haline getiriliyorlar.

Güvencesizler ve şiddete maruz kalıyor

Yasalarda "haftalık 10 saatin üstünde çalışamaz" hükmünün bulunduğu iş kanunun 71. maddesinin gerçek hayata yansımadığı, çocukların çalışma saatlerinde görülüyor. Ahmet'in ve İlker'in dile getirdikleri gibi günlük ortalama 12 saat çalıştırılan çocukların, uzun, yorucu ve ağır iş koşullarında çalışmalarına rağmen hiçbir sağlık ve sosyal güvenceleri olmadığı, ağrıları ve hastalıklarında hastaneye gidemedikleri ve bunun sonucu olarak ileriki dönemlerde kalıcı hastalıklara yakalandıkları görülüyor. Bu zor koşullar altında, gecesini gündüzüne katmış çocuk işçiler, çalıştıkları ortamda emek sömürüsünün yanı sıra hemen hepsi ustasından, kalfasından veya patronundan fiziksel şiddet de görüyor. Ayrıca ağır hakaretlere de uğrayan çocuklar, insanlık dışı uygulamaları çok küçük yaşta görerek ve yaşayarak 'büyüyorlar'. Çocuklarının bu yaşadıkları karşında ailelerinin hiçbir tepkisi olmuyor tabii. Nedeni ise işsizlik, yoksulluk. Geçim için aileler çocuklarının yaşadıklarına göz yumabiliyor. Çocukluğundan itibaren bu şiddet ve baskı ortamında yetişen bir bireyin ise yaşamının ileriki süreçlerinde öğretilen bu itaat ve sorgulamama kültürünü devam ettirdiği ve yaşanan bazı olaylarda ise psikolojik sorunlardan kaynaklı cinnet, uyumsuzluk, gibi durumlar ortaya çıkabildiği bilinen bir durum.

KONUK YAZAR **Özgür MÜFTÜOĞLU**

SENDİKA YASALARININ YENİDEN DÜZENLENMESİ ÜZERİNE

AKP hükümeti bir taraftan emekçilerin haklarını ortadan kaldıran düzenlemeler yaparken, diğer taraftan da bu düzenlemelere ortak ettiği sendikalara ilişkin yasa taslaklarını ısıtıp ısıtıp masaya getiriyor. Daha önce SSGSS ve İstidam Paketi gündeme geldiğinde, onun ardından kriz bahanesiyle emekçilerin hakları ortadan kaldırılırken yine sendika yasa taslakları gündeme gelmişti. Çalışma Bakanlığı, içinde bulunduğumuz günlerde yine ortaya bir yasa taslağı çıkarttı ve Eylül ayı başında "Üçlü Danışma Kurulu" toplantısında işçi ve işveren konfederasyonlarının başkanlarına taslağın içeriğini açıkladı. İçerik itibariyle daha öncekilerden pek bir farkı olmayan bu taslakta da temel dayanak ILO ve AB normları oldu ve 2821 ve 2822 sayılı yasaların "daha özgürlükçü ve demokratik bir yapıya kavuşturulmasının" hedeflendiği söylendi.

İçinde bulunduğumuz dönemde sınıflar arası güç dengeleri ve AKP hükümetinin emekçi haklarına yaklaşımı göz önüne alındığında sözü edilen bu hedefin ne denli gerçekçi olduğunu daha sonraya bırakarak, son taslağın hangi düzenlemeleri içerdiğine kısaca bakalım: Sendika üyelik yaşı 15'e çekiliyor; noter zorunluluğu kalkıyor; sendika kuruculuğu ve üyeliğine ilişkin yasaklar kalkıyor; federasyon kurulmasına olanak sağlanıyor; işyeri ve meslek sendikalarının kurulmasına olanak sağlanıyor; üyelik aidatının miktarı tüzüklere bırakılıyor; üye aidatlarını kaynaktan kesme (check-off) sistemi kaldırılıyor; sendikaların üyelerine kredi verme olanağı tanınıyor; radyo ve televizyon kurmalarına yönelik engeller kaldırılıyor; işkolu sayısı 17'ye indiriliyor; sendika yöneticilerinin ücretleri ve diğer gelirleri en yüksek devlet memuru maaşının iki katı ile sınırlandırılıyor.

İşçi konfederasyonlarının başkanları özellikle meslek sendikacılığının getirilmesine, check-off sisteminin kaldırılmasına ve federasyon kurulmasının önünün açılmasına karşı çıkıyorlar. TİSK başkanı ise sendikal yasa değişikliklerinin mutlaka kıdem tazminatıyla birlikte masaya getirilmesini istiyor. Kurul, gelen önerileri doğrultusunda taslağın revize edilmesini ve 21 Ekim 2009 günü tekrar toplanılmasını kararlaştırıyor. İşçi sınıfı açısından bakıldığında, özetlemeye çalıştığım -sendikal yasaları yeniden düzenlemeye yönelik- bu süreç her şeyden önce yöntem olarak yanlıştır. Zira daha önce emekçilerin haklarını kaybetmeleri ile sonuçlanan yasama süreçlerinde olduğu gibi burada da "sosyal diyalog" anlayışı vardır ve diğer sosyal diyalog masalarında olduğu gibi bu masadan da emekçilerin kayıpla kalkması kaçınılmazdır.

Sermaye kesiminin ve hükümetin, sendikal yasaları demokratikleştirme söylemi altında amaçları (belki sendikal yönetimlerin ağzına bir parmak bal çalarak) Türkiye işçi sınıfının en önemli kazanımı olan kıdem tazminatını ortadan kaldırmaktır. Sendika yönetimlerinin yeni yasal düzenlemeden beklentisi ise var olan sendikal yapıların ve dolayısıyla kendi konumlarının bir süre daha devam etmesidir. Sendika yönetimlerine yönelik bu iddiayı akla getiren ise her şeyden önce yönetimlerin, kendi tabanlarını hiçbir biçimde bu tür süreç içerisine katmadan sadece kendilerinin ya da çok küçük bir yönetim kademesinin inisiyatifiyle hareket etmeleridir. Oysa doğrudan emekçilerin yaşamlarını ilgilendiren ve sınıfsal güç ilişkilerine bağlı olan konularda sendikal yönetimlerin masadaki gücünün tek dayanağı işçi sınıfıdır. Eğer o güç hiç akıllara getirilmeden masaya oturuluyorsa kaybedileceği baştan bellidir. Sendika yöneticilerin işçi sınıfını temsil ediyor görüntüsü içerisinde, işçi sınıfının desteğini almadan "sosyal diyalog" ya da "uzlaşı" masalarına oturması sadece sermayenin ve hükümetin emeğe yönelik saldırılarını meşrulaştırmaya yarayacaktır.

Bu durumda işçi sınıfının tüm kesimleri mevcut haklarıyla birlikte sendikalara olan güvenlerini de kaybedecektir. Sendikal yapıların işçi sınıfına yönelik bu sorumsuzluğu karşısında, tüm emekçilerin sendikal örgütlenmeye daha fazla önem vermesi ve sendikalara sahip çıkması gerekir.